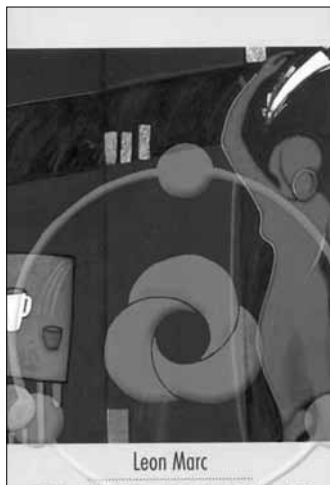

na Glasbeni akademiji, daje avtorju pohvalo, ko pravi, da je "zbral pogum in izrekel, kar mu je desetletja ležalo na duši (v majhnem prostoru, kot je Slovenija, si tega brez škodljivih posledic ne more vsakdo dovoliti)". Morda je tudi to razlog, da je avtobiografija izšla posthumno, gotovo pa ne glavni razlog, saj verjamem, da je knjiga predvsem lep posmrtni spomenik in spomin na velikega slovenskega glasbenika. Vsekakor delo bogato dopolnjuje mozaik polpretekle glasbene zgodovine in prinaša nekoliko realnejši pogled na muhast, nepredvidljiv in hkrati genialen svet glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev.

Cecilija Oblonšek

**CESARE GIRAUDO:
STRMENJE NAD
EVHARISTIJO
MISTAGOGIJA SVETE MAŠE
S POMOČJO OBREDOV
IN MOLITEV, SŠK-SKU,
CELJSKA MOHORJEVA
DRUŽBA, 2011, 133 STR.**

Slovenski katehetski urad je oskrbel prevod liturgično-teološke študije *Strmenje nad evharistijo*, ki jo je napisal Cesare Giraudo, profesor liturgike in dogmatične teologije na Gregorijani v Rimu in na Teološki fakulteti v Neaplju. Delo je odličen priročnik za poglobitev vseh treh oblik oznanjevanja: evangelizacije, kateheze in homilije. Bolj kot za novo odkritje gre za obuditev uvajanja v vero na osnovi mistagogije svete maše s pomočjo obredov in molitev, kot je zapisano v podnaslovu. Kriza verske prakse, še posebej obiska svete maše, je nedvomno tudi posledica tega, da smo preveč opustili

mistagoško katehezo evharistije in sploh bogoslužja. Pouk o znamenjih in simbolih je samo en del kateheze o zakramentih, potrebno je uvajanje v skrivnost (mistagogija).

Delo vsebuje pet poglavij in dodatek. V predgovoru avtor pojasni, da ga je okrožnica Janeza Pavla II. *Cerkev iz evharistije* (2003) spodbudila k pisanju študije o mistagogiji svete maše. Osnovni poudarek daje daritveni razsežnosti svete maše, ponovnemu odkritju evharističnih pobožnosti, vlogi službenega in splošnega duhovništva ter odnosu med liturgijo in karitativno zavzetostjo (5).

V prvem poglavju *Evharistija – dar, ki ne prenese dvoličnosti* C. Giraudo ugotavlja, da so v dolgem predkoncilskem obdobju ovirali doživeto bogoslužje raba latinščine, obredni red z mehanično uporabo rubrik, pretirana vloga mašnika in pasivnost vernikov. Zato je II. vatikanski cerkveni zbor najprej poskrbel za temeljito prenovo "bogoslužja, ki je vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč" (B 10).

Po štiridesetletni prehojeni poti prenova bogoslužja ne prinaša zelenih sadov. Avtor je previden in natančen pri odkrivanju vzrokov. Nikakor ne soglaša s tistimi, ki krivijo koncilsko prenovo, saj bi s tem nasprotoval zdravemu nauku o Cerkvi, ki odločitvam koncila daje najvišjo veljavo. Resen problem pa vidi v

"Ljubezen lahko sprejem samo, kdor jo ne zasluži. Kdor jo zasluži, jo zoži na prostitucijo. Bogu se ne približamo na višku svoje popolnosti, temveč v svojih področjih nezvestobe. Tu vodi in sem se vrača pot tistega, ki nas prihaja rešit. Prostor vere je naša nevera." (Fausti 2005, 191)

Jeruzalem, Cerkev agonije (Getsemani). Foto: Samo Skralovnik

površnem izvajanju navodil liturgične preнове. Tako se v naših cerkvah dogaja, da kdor zna vsaj malo peti, poje, četudi pri tem improvizira; tisti, ki berejo, velikokrat slabo izgovarjajo in delajo polno napak. Duhovnik pridigo pogosto pove brez priprave ali prebere homiletični osnutek. Krivde za to ne smemo pripisovati prenovi, ampak njenemu izvajanju – svoji nesposobnosti, da bi jo razumeli in pravilno vrednotili (14-15).

V drugem poglavju *Evharistija – dar, ki ga moramo nenehno odkrivati* avtor pojasni biblično-teološki okvir evharistije.

Pri evharistični katehezi (uvajanju v evharistično skrivnost) je potrebno uravnoteženo prikazati skupnostno razsežnost – *evharistični obed* in daritveno razsežnost – *spomin daritve*, ki jo je Kristus enkrat za vselej daroval na Golgoti. Tega se spominjamo z vzklikom po povzdigovanju "Tvoja smrt oznanjamo, Gospod, in tvoje vstajenje slavimo, dokler ne prideš v slavi."

Nesorazmerje v razumevanju evharistije kot *obeda* in kot *daritve* se v praksi pokaže, ko nedeljska maša z osvetlitvijo, cvetjem, ritmično glasbo, pleskanjem in včasih tudi s plesom izzveni izključno kot praznični spomin evharistične gostije, do izraza pa ne pride spomin daritve.

Upoštevati moramo zakramentalno dinamiko judovske pashe in zakramentalno

dinamiko krščanske evharistije. Prehod čez Rdeče morje je sledil zadnji večerji v Egiptu (2 Mz 12,1-14). Oba trenutka v luči teološke dinamike oblikujeta en sam in nedeljiv odrešilni poseg v Stari zavezi (26).

Evangeljska poročila govorijo o tem, da je zadnja večerja z vso svojo teološko težo usmerjena h Kalvariji in k sijaju velikonočnega jutra (34).

S tem C. Giraudo vso pozornost usmerja na Kalvarijo in na prazen grob Vstalega, seveda po vseh znamenjih gostije, ki so bila dana pri zadnji večerji. Obhajanje svete maše ne usmerja k zadnji večerji, temveč na Kalvarijo. Skupnostna razsežnost je drugotnega pomena, temeljna ostaja njena daritvena razsežnost (36). Sicer pa je Konstitucija o bogoslužju jasna: "Naš odrešenik je pri zadnji večerji postavil evharistično daritev svojega telesa in svoje krvi, da bi s tem daritev na križu mogla trajati skozi vse čase." (B 47.)

Tretje poglavje ima naslov *Evharistija – dar, ki ga odkrivamo v obhajanju*; liturgično-teološki okvir evharistije.

S preizkušeno metodo se vsebina vere nedotaknjena prenaša iz roda v rod prav po *liturgičnih obredih in molitvah*. Koncilaska Konstitucija o svetem bogoslužju vidi v zavestnem, pobožnem in dejavnem sodelovanju pri svetem dogajanju odlično pot verskega oblikovanja (prim. B 48).

To bi moralo odločilno vplivati na preobrat v naših

katehetskih prizadevanjih. Vsi vemo, da je verski pouk še vedno v središču uvajanja v vero in da so vse dodatne dejavnosti naravnane nanj, npr. "za uspešen verouk je potrebna udeležba pri sveti maši", namesto "udeležba pri maši potrebuje verouk". Gre za napačno vrednotenje. Versko znanje je pomembno in potrebno, je vsekakor sestavni del verskega uvajanja, vendar se bomo morali bolj osredotočiti na obhajanje vere, da verniki *ne bi prisostvovali kot tuji ali nemi gledalci, ampak da bi jo* (skrivnost vere) *v obredih in molitvah dobro razumeli* (B 48). Gre za katehezo na temelju bogoslužja, o kateri pričajo goreče mistagogije Cirila v Jeruzalemu, Ambrozija v Milanu, Avgušтина v Hiponu, Janeza Krizostoma v Antiohiji in drugih (39). Zano je značilno, da "postava molitve določa postavbo vere". Bogoslužna molitev je v polnem pomenu učiteljica vere.

V nadaljevanju poglavja sledi mistagoška razlaga obreda svete maše v luči Justinovnega opisa, ki je najstarejši opis bogoslužja.

Četrto poglavje *Evharistija – dar, h kateremu moramo pristopati z vedno novim strmenjem* razglablja o različnih pastoralnih vprašanjih, ki se dotikajo obhajanja evharistije. Nekatera od teh so:

- So-obhajanje duhovnika skupaj z navzočim ljudstvom na osnovi različnih vlog. Duhovnik predseduje in obhaja v

moči službenega duhovništva, verniki v moči svojega skupnega krstnega duhovništva (83).

- Inkulturacija bogoslužja na osnovi prilagoditve pristnim oblikam domačih obredov bi obogatila bogoslužni izraz številnih Cerkev po svetu (94). Inkulturacija nedvomno pomeni govoriti sodoben jezik, hkrati pa pomeni uglasiti novo s starim, sedanjost z njenimi zgodovinskimi koreninami.
- Avtor spodbuja k ponovni oživitvi evharističnih pobožnosti izven svete maše, kot so *procesije*, *izpostavljanje Najsvetejšega*, *evharistični blagoslovi* in *zasebno čaščenje Najsvetejšega zakramenta*. Če jih postavimo na njihovo pravo mesto, lahko opravljajo izredno pomembno vlogo krepitve vere v skrivnost resnične navzočnosti. Pri tem je treba vernike neprestano spominjati, da čaščenje Gospodove navzočnosti izhaja iz obhajanja svete maše in k njej tudi vodi.
- Druga pastoralna vprašanja, povezana z evharistijo: predsedovanje evharistiji, spoštovanje rubrik za maševanje, evharistija in delitev zakramentov (krst, birma, obhajilo, poroka), dar za mašo, evharistija in ekumensko gibanje, evharistija v multimedijskih sredstvih, bogoslužno petje, sakralna umetnost, evharistija in nedelja (104-106).

Peto poglavje *Evharistija – zavezanost k darovanju* govori o mistagogiji kot trajni pastoralni strukturi. Velikokrat smo premalo pripravljeni za bogoslužno pastoralo. Zato je primerno, da načrtujemo nedeljsko bogoslužje na vseh ravneh: z osebnim premišljevanjem, s pripravo pridige, z raznoliko izbiro evharistične molitve, da ne uporabljamo samo druge, ki je najkrajša. Za doživeto bogoslužje je potrebno vključevanje najrazličnejših služb s pravim poudarkom na posebnih vlogah, ki pripadajo vsakemu posebej.

Mistagogija je pot in učiteljica vsake evangelizacije, toliko bolj nove evangelizacije, če že moramo govoriti o "novi". To je evangelizacija v šoli Cerkev, ki moli, evangelizacija, ki izhaja iz liturgije in poteka po njej. To je evangelizacija, ki jo je utemeljil koncil z izrazom "*per ritus et preces*", kar pomeni: "*s pomočjo obredov in molitev*" (114).

V dodatku *Gradnja Cerkev kot mistagoška izkušnja* prikaže avtor poskus inkulturacije bogoslužnega prostora na Madagaskarju. Njegovo misijonsko delovanje je odločilno vplivalo na njegov študij, razmišljanje in pisanje o mistagogiji.

Z vprašanji na koncu vsakega poglavja avtor želi spodbuditi k razmišljanju o mistagoški prenovi bogoslužja, predvsem evharistije, in pritegniti tako posameznika kot občestvo na pristno *mistagoško pot*.

Ob delu *Strmenje nad evharistijo* je SKU pripravil tudi priročnik za srečanja z odraslimi z naslovom *Kateheza odraslih: nova spoznanja za stalni izziv* (SŠK-SKU, Celjska Mohorjeva družba, 2011) kot dopolnilo k prevodu priročnika *Strmenje nad evharistijo* (C. Giraudo).

Publikacija je udejanjanje projekta kateheze odraslih. Prvi del vsebuje tri razprave, ki teoretično osvetlijo delo z odraslimi, in sicer besedila T. Steguja *Zakaj kateheza odraslih?*, E. Prijatelj *Psihološki izzivi in prizadevanje za duhovno življenje v dobi odraslosti* ter M. Burger *Mistagoški pristop v katehezi*. V drugem delu so osnutki katehez za štiri srečanja z odraslimi, ki jih je pripravila M. Burger.

Priročnik je korak naprej na področju kateheze in dela z odraslimi v Cerkvi na Slovenskem po odličnih priročnikih, ki jih je oskrbel F. Škrabl v zadnjih desetih letih, in po disertaciji T. Steguja *Aplikacija andragoških načel pri izobraževanju in katehezi odraslih v luči Plenarnega zbora Cerkev na Slovenskem* (2005).

Ivan Rojnik